

Več vere vase

Po nekaterih naših vaseh bližje ali bolj daleč od središča našega okrožja so začeli sovražniki ljudstva, sovražniki demokracije, sejati malodušje med ljudstvom, zlasti v Brdih. Opirajo se na dejstvo, da so v teh krajih nastali drugi pogoji, da je tu zavezniška vojna uprava, da je tu zavezniška in ne naša vojska: in dejstvo, da je morala naša vojska zapustiti to ozemlje, ki ga je sama osvobodila, da je naša ljudska oblast v svoji celoti okrnjena. Skratka hočejo našemu ljudstvu dati čuti, da je nemočno z ozirom na vsa ta dejstva. Zato strah pred bodočnostjo, popustljivost pri delu, razočaranje nad vodstvom...

Od več bi bilo povdarjati, da se sejanje malodušja med naše pošteno ljudstvo zlonamerno in načrtno s strani protiljudskih elementov in izdajalskih tipov. Od več bi bilo tudi povdarjati, da so prvi med našim ljudstvom, ki nasedajo temu podpihovanju predvsem kolebljivi in oportunisti, ki so za svobodo svojega naroda sila malo ali ničesar doprinesli, ki so podvrženi vsem vetrovom in tokom, ki jim je beseda borba nepoznana in nerazumljiva. Ti poedinci podpihovanji s strani sovražnikov ljudstva, narodnih izdajalcev, sodelavcev okupatorja ustvarjajo s svojo nenačelnostjo in neborbenostjo vzdušje, ki kvarno vpliva na pošteno in dobromisleče prebivalstvo. Smo daleč od tega, da bi mislili, da je to večina prebivalstva. Rekli smo že, da so to hujskači, ki izrabljajo dobro vero poštenega prebivalstva.

Ker imamo priliko dnevno opazovati, kako se vračajo fašisti na svoja prejšnja mesta, kako se svobodno kretajo po mestih in po vaseh, smo mnenja, da se ti čutijo pri nas zelo varni. Kako naj bi se ne počutili varne? Do danes ni bil še nihče preganjen ali zaprt, obratno zapirajo se naši poštene ljudje. Naravno je, da se vsi ti fašisti prve ure, vojni zločinci in narodni izdajalci morajo poprijeti dela, ki so ga prenehali s prihodom naše vojske in z osvoboditvijo naših krajev. Vsi ti, ki bodo prej ali slej polagali račune pred narodom, skušajo s podlo propagando, s svojim aktivnim in neoviranim delom prinašati med pošteno ljudstvo strah, zmedo in nezaupanje računajoč s tem ubijati voljo do borbe in vero v lastno moč.

Nimamo namena govoriti o teh izdajalcih. O njih bodo spregovorila svoja beseda naša ljudska sodišča. Hočemo povdarjati samo, v čem je moč ljudstva in v čem njegova rešitev.

Malodušje izhaja iz pomanjkanja vere vase vzrok ozkega in omejenega gledanja na ves potek razvoja in z ozkega zaplotniškega stališča, ki ne vidi preko svojega praga. Moč ljudskih množic, njih sila, je v enotnosti, v trdni povezanosti vseh demokratičnih sil, v enotni fronti. Do kakšne stopnje zrelosti in enotnosti je borba za osvoboditev privedla slovenski narod, dokazuje prav prvi kongres Osvobodilne Fronte, ki je veličastna manifestacija enotnosti, borbenosti in požrtvovalnosti. Ddokler bodo demokratične ljudske sile trdno povezane med seboj, tako dolgo ne bo mogel sovražnik, pa naj se skriva pod kakršnokoli krinko, prav ničesar storiti kar bi resno ogrožalo naše interese. Naravno je, da se sovražnik prav proti tej enotnosti najbolj krčevito upira, jo napada in lomi.

Pav zaradi razmer, v katerih

PRVI KONGRES OSVOBODILNE FRONTE SLOVENIJE

Minila so štiri leta, odkar se je v Ljubljani ustanovila OF Slovenije. Poštene in zavedni pripadniki 18 različnih strank, skupin itd. so se takrat združili, da pod enotnim vodstvom rešijo zasužnjeno domovino. Po zaslugi Komunistične partije pa so se vse te skupine v 4 letni borbi zlele v eno samo družino, ki je poznala eno samo nalogo: osvoboditi slovenskega človeka in slovensko zemljo. Z vztrajnim in neomajnim delom med ljudstvom in z dosledno borbo proti fašizmu je OF popolnoma spremenila značaj slovenskega ljudstva. Iz naroda hlapcev je postal narod junakov, ki je do zadnje točke izpolnil program, ki mu ga je začrtalo njegovo vodstvo Osvobodilna fronta ob svoji ustanovitvi.

Prejšnji program je skoraj izpolnjen. Zato so se pa v nedeljo in ponedeljek sestali odposlanci naroda iz vse širne Slovenije, od Porabja do Trsta in od Bele Krajine do Zile, da bi v zibelki narodnega upora, v Ljubljani, prestolnici federativne Slovenije pregledali svoje dosedanje delo in pripravili program za bodoče delo pri obnovitvi naše države ter zavarovanju naših v borbi pridobljenih pravic.

Kongres je odprl predsednik IOOF tov. Josip Vidmar. Za njim so ga v svojih govorih pozdravili predstavniki Narodne vlade Srbije in Hrvatske, zastopnik Makedoncev, avstrijski delegat in delegat tržaških Italijanov, ki je v imenu italijanskih Tržačanov izrazil hvaležnost italijanskega naroba slovenskemu narodu, ki je znal ločiti krivce od nekrivcev in ustvariti v borbi iskreno bratstvo obeh narodov, ki se bo v miru še bolj okrepilo, kljub obupnim poizkusom reakcije, da bi ju razprtila.

Nato je podpredsednik tovariš Kardelj v izčrpnem govoru podal zgodovinsko delo osvobodilne fronte ter današnje neposredne naloge, ki jih mora izvršiti. V diskusiji so nato podkrepili njegova izvajanja podpredsednik OF, minister Edvard Kocbek, podpredsednik IOOF in AVNOJ-a tov. Jože Rus in predsednik PNOO za Slovensko Primorje tov. France Bevk, ki je med drugim dejal: „Primorsko ljudstvo je spoznalo, da lahko zmagamo proti močnim tujim silam samo v tesni zvezi s svobodoljubnimi demokratičnimi silami, zlasti pa v najtesnejši zvezi SZ. Trdno smo prepričani, da je v borbi proti fašizmu predvsem potrebna enotnost slovenskih in italijanskih množic. Poizkus reakcije, da bi razbila enotnost, se ni posrečil niti v najmanjši meri. Nasprotno! Ljudske množice so se še tesneje povezale v Slovensko-italijanski protifašistični zvezi in se trdno odločene, da si ne dajo iztrgati iz rok ljudske oblasti.“

Drugi dan kongresa so se nadaljevale živahne diskusije k re-

se nahajamo in na prostoru, kjer prebivamo, je potrebna še večja enotnost, še globlja povezanost vsega prebivalstva, ki na tem teritoriju prebiva. Enotna antifašistična Zveza, ki mora zajeti vse antifašiste Slovence in Italijane, prekalsjena v borbi proti notranjim razkrojalcem in zunanjim napadalcem, je tisto silno orožje v rokah našega ljudstva, ki bo omogočilo izvojevanje vseh ciljev, ki si jih je postavilo ljudstvo obeh narodnosti na tem teritoriju. Vera v lastno moč, vera v moč ljud-

feratu podpredsednika fed. vlade tov. Kardelja. Po kratkem odmoru pa je končno sledilo željno pričakovano poročilo o delu OF in njenih konkretnih nalogah. Podal ga je tov. Boris Kidrič, sekretar IOOF. Glavne točke našega bodočega dela so v kratkem sledeče:

Točka 1.

Združitev vseh Slovencev v federalni Sloveniji demokratične in federativne Jugoslavije.

Točka 2.

Državna korist nove Jugoslavije, vsestransko utrjevanje njene notranje in zunanje moči, krepitev njenih obrambnih sposobnosti je najvišja zapoved slehernega zvestega pripadnika Osvobodilne fronte, za slehernega Slovenca in Jugoslavana.

Točka 3.

Ljudska demokracija je bistveni pogoj za blaginjo jugoslovanske države. In obratno: prosep nove, Titove Jugoslavije je bistveni pogoj za svobodno in srečno bodočnost ljudskih množic, za svobodo, enakopravnost, bratovsko enotnost jugoslovanskih narodov. Varovanje, utrjevanje in nadaljni razvoj vseh demokratičnih pridobitev narodno osvobodilne borbe sodi med osnovne naloge Osvobodilne fronte. Zato nikoli več in v nobeni obliki starega stanja izpred aprila 1941!

Točka 4.

Varovanje, utrjevanje, poglobljanje bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov je ena najplemenitejših, najvišjih pridobitev naše narodno osvobodilne borbe, je obvezna zapoved za slehernega državljana.

Točka 5.

Nerazdružljivo bratstvo in zavezništvo naših narodov z velikim ruskim in vsemi slovenskimi narodi, naša naslonitev na Sovjetsko zvezo, vse-slovanska enotnost z ruskim narodom na čelu.

Točka 6.

Osvobodilna fronta se nepopustljivo bori proti slehernemu notranjemu vplivu in pojavu med našim narodom, iz katerega lahko v korist in službi tujega imperializma izvira narodno izdajstvo.

Točka 7.

Osvobodilna fronta, pobornik demokratične domovinske ljubezni, se hkrati z vso doslednostjo bori proti šoviniz-

skih demokratičnih delovnih množic med seboj povezanih, je sredstvo za premagovanje vseh težkoč, ki jih srečujemo in jih bomo še srečevali na poti naše borbe za svobodo. Je pa tudi orožje, s katerim bomo najuspešnejše tolkli vsak poizkus zunanjih vplivov, ki so vplivi reakcionarnih elementov in zato sovražnikov ljudstva in demokracije, vmešavanje v naše notranje zadeve pri reševanju vprašanj, ki se tičejo nas in same nas, ki na tej zemlji prebivamo. I. B.

mu in sleherni njegovi obliki, kajti šovinizem izvira po eni strani iz zaostalosti, po drugi strani pa je sredstvo najtemnejše reakcije in imperializma. Šovinizem prinaša konec konca najhujšo škodo lastnemu narodu. Patriotizem novega kova ne razdružuje demokratičnih ljudskih množic svobodoljubnih narodov. Njegov demokratične osnove jih družijo in zbližujejo v skupnih stremljenjih in naporih za skupne demokratične in človečanske ideale.

Točka 8.

Utrjevanje in razvoj narodnih odborov - od najnižjih do najvišjih, skladna zgradba in skladen razvoj naše države, njenega poslovanja in vse njene zakonitosti na njihovi osnovi, aktivizacija najširših ljudskih množic, vključno žena in mladine, v njihovem okviru in okrog njih.

Točka 9.

Proč z ostanki tlačanstva! Zemljo tistemu, ki jo obdeluje! Zemljo tistemu, ki je nima dovolj! Veleposestnikom nobene odškodnine!

Točka 10.

Vse gospodarske sile naših narodov posvetimo obnovi! Privatne gospodarske iniciative ne zavračajmo, temveč jo pospešujmo, kolikor ta koristi ljudski skupnosti. — Združništvo naj postane v pogojih ljudske demokracije pomemben činitelj za dvig ljudskega blagostanja, za zaščito malega proizvajalca in odjemalca pred izkoriščanjem, za smotrno gospodarsko delavnost. — Utrjevanje in razvijanje državnega gospodarskega sektorja bosta krepila moč naše države, množila gospodarske in politične sile naše demokracije, vodila množice delovnega ljudskega in socialnega izkoriščanja v ustvarjanju za svojo državo, torej za sebe. — Špekulaciji

Splošna protestna stavka

Ljudstvo Trsta in Primorja v obrambi za svoje pravice

Težki gospodarski položaj širokih delovnih množic, nepravilne aretacije odločnih protifašistov, kršenje osnovnih demokratičnih pravic, ki so bile izvojevane v težki oboroženi borbi, odpravljanje demokratičnih ustanov, ki so zrasle iz ljudske volje, je

V Trstu je stavkalo preko 120.000 za delo, kruh in svobodo

Ker zavezniška vojaška uprava ni ugodila memorandumu, z osmiimi točkami, v katerem se je zahtevalo, da se čimprej zboljša življenjski položaj in da se zvišajo plače, ter ni dala nobenega konkretnega odgovora glede aretiranih protifašistov, se sindikalno vodstvo odločilo za protestno stavko.

Splošna stavka je vsemu svetu dokazala združenost in solidarnost kakor tudi bratstvo in enot-

na račun države in ljudske skupnosti je treba napovedati brezobziren boj.

Točka 11.

Delo, dviganje njegove produktivnosti, je osnovna dolžnost in pravica, osnovni moralni zakon, čast in ponos slehernega državljana. Zato je država dolžna nuditi delu vso socialno zaščito.

Točka 12.

Ljudska demokratična oblast mora omogočiti širokim ljudskim množicam čim popolnejšo brezplačno izobrazbo in neoviran prosvetni razvoj slehernega državljana, tako v smislu osebne lasti kakor kulturne dejavnosti.

Točka 13.

Osvobodilna fronta varuje enotnost povsod in proti vsakomur kot največjo pridobitev velike domovinske vojne slovenskega in jugoslovanskih narodov, kot največjo pridobitev demokratičnega slovenskega ljudstva. — Osvobodilna fronta kot ustvarjalca enotnosti ima edino moralno pravico, da predstavlja slovenski narod in njegovo ljudstvo.

Po poročilu se je razvila diskusija, v kateri je bil soglasno sprejet predlog, naj se 13. temeljnim točkam doda še 14. Na volitvah, ki so sledile, so izvolili 135 članov v Glavni odbor OF. Za predsednika Izvršnega odbora OF je bil izvoljen tov. Josip Vidmar, za podpredsednika pa tovariš Edvard Kardelj, Josip Rus in Edvard Kocbek, ter tov. Boris Kidrič za sekretarja.

Kongres je v dveh dneh zborovanja izvršil veliko delo. Ugotovil je osnovne smernice politike OF, potrdil njena osnovna načela v 14. temeljnih točkah, izvršil volitve v Glavni in Izvršni odbor, ter izbral delegate za centralni kongres OF Jugoslavije. Pokazal je veliko politično zrelost delegatov, ki jih je preobrazila OF v teku osvobodilne borbe. Glavna vsebina OF je dejstvo ljubezni do ljudske in državne demokracije.

prisililo demokratične protifašistične organizacije Trsta, da sporazumno s strokovnimi organizacijami v znamenju protesta na 24-urno splošno stavko, ki se je vršila 19. julija na vsem zasedenem ozemlju Primorske.

nost italijansko-slovenskih množic v obrambi svojih svetih pravic, ki so jih priborile v dolgoletni borbi. Demokratično ljudstvo Primorja, ki je toliko trpelo in se od prvega dne borilo za zavezniško stvar, danes s prezirom gleda, kako se še sprehajajo fašisti po ulicah, sedijo v uradih in ustanovah. Ljudstvu se vsiljujejo stvari, ki jih je s porazom fašizma odvrglo.

V Gorici je štrajkalo nad 3

tisoč industrijskih delavcev SA-FOG in Predilnice v Podgori. občinski delavci, kovinska industrija, tvrdke Trevisan in Prinčič, lesna industrija, stavbinski delavci, tiskarji itd. V Vidmu je strajkalo 30.000 delavcev in so disciplinarno zahtevali svoje pravice. V Čedadu je okrog 4 tisoč protifašistov odločno zahtevalo čiščenje fašističnih elementov; ljudstvo, ki je protestiralo, je nosilo napise: „Zahtevamo demokracijo!“ „Pregled pogodb!“ „Izpuslite partizane, v zapor s fašisti!“ V Pordenone in Maniagu je demostri-

ralo 7 tisoč oseb pod geslom: „Ne izdajte naših padlih!“

Trst in vse Primorje sta zopet pokazala svoj pravi obraz, kajti štrajkalo je vse.

Po poročilih je stavka uspela. Ugodene so nekatere točke iz memorandumov kot na pr. zvišanje plač in delno izboljšanje prehrane. Popolen uspeh protestne stavke na vsem zasedenem ozemlju je še enkrat potrdilo edinost, voljo in ljubezen do svojih svobodno izvoljenih demokratičnih oblasti in organizacij.

Začetek združnega dela

Ustanovni sestanek naših strokovnjakov

Dne 12. julija se je vršil v Gorici v Ljudskem domu združni sestanek, katerega se je udeležilo veliko število združnikov. Bili so med njimi stari izkušeni borci za združno misel in bile so mlade, delaželne moči.

Sestanek je vodil tov. dr. S. Fornazarič, ki je v otvoritvenem govoru izvajal sledeče:

„Starih izkušenih moči je malo; treba je vzgojiti mlade ljudi, ki bodo širili združno misel. Živimo v posebnih razmerah in potrebno je, da sodelujemo v združništvu skupno z Italijani in Furlani, ki bivajo z nami na istem ozemlju.“

Dolga vlada fašizma in vojna je našo deželo močno razdejala. Moramo jo obnoviti.

Združna misel mora biti sedaj širša in globlja, kakor je bila pred vojno, ko je bilo združno delovanje preveč strankarsko usmerjeno. Kljub nedostatkom pa je imelo prejšnje združništvo veliko zaslugo, ker je širilo *združno zavest* in misel *samopomoči*. V novem združništvu je značilen povdarek *povezanosti*, ki naj spaja vse ljudstvo, da si tako skupno pribori boljše bodočnost. Vsi proizvozniki in potrošniki se povežejo v skupnost; stroški razdelitve proizvodov bodo zmanjšani na najnižjo mero, kar mora koristiti vsem. V združništvu naj se združijo vsi in naj izločijo vse, kar je škodljivo. Ni namen združništva odpraviti delovanja dobrih trgovcev in obrtnikov; ono hoče le onemogočiti izkoriščanje in špekulacijo. Pristop je *prostovoljen*; ljudje naj čutijo potrebo po združnem sodelovanju.

Potrebna je notranja povezanost. Proč z vsemi nasprotji! Združniki se morajo čutiti kakor ena sama družina.

Rabimo ljudi, ki se spoznajo v združništvu, ki bodo ustanavljali zadrage in ki bodo natančno poznali potrebe in razpoloženje ljudi. Inicijativni odbori za združništvo niso nobena politična organizacija. Imajo pa velik politični pomen, ker nam pomagajo ohraniti duha naših političnih pridobitev.

Ljudje, ki vodijo zadrage, morajo biti *čistih rok, sposobni, delavni in prežeti z združno zamisljivo*. Če tega ni, je nevarnost, da bodo nastale težave in da bodo zadrage propadle.

Potrebno nam je več vrst zadržug.

Nabavne zadrage so važne tam, kjer je prebivalstvo navezano na dovoz življenjskih potrebščin iz drugih krajev.

Nabavne in prodajne zadrage se lahko ustanovijo v vseh večjih krajih po deželi. Te zbirajo pridelke svojih članov in jim hkratu dobavljajo vse, kar rabijo za svoje gospodarstvo.

Kmečke proizvodne zadrage predelujejo kmečke pridelke, v kolikor ne gredo ti v naravnem stanju na trg.

Kmečke pomožne zadrage za združno rabo poljedelskih in drugih strojev.

Proizvajalne zadrage raznih obrtnikov.

Kreditne zadrage zbirajo prihranke kmetov in delavcev, da z njimi financirajo zadrage in pomagajo kmetom, delavcem in malim podjetnikom.

Novo vrsto zadržug so *obnovitvene zadrage*, ki se pa po svoji zamisli razlikujejo od znanih stavbnih zadržug po prvi svetovni vojni, ki so bila čisto le navadna pridobitvena podjetja. Naši vasi morajo biti načrtno obnovljene, kakor bodo to določili strokovnjaki: obnova naj se vrši po načelu *samopomoči*. Obnova se bo zavlekla, ker so potrebna zelo velika denarna sredstva in mnogo delovnih sil.

Okrožni iniciativni odbor za združništvo širi združno misel, vzgaja združni naraščaj in združne strokovnjake, povezuje zadrage med seboj, jih nadzira in zastopa; poleg tega pripravlja vse potrebno za ustanovitev nove *združne zveze*.

Pri ustanavljanju zadržug se ne smemo *prenagltiti*. Potrebna je skrajna previdnost in temeljita priprava. Brez sposobnih ljudi, potrebnih denarnih sredstev in primernih prostorov, ni mogoče ustvariti ničesar trajnega in življenja zmožnega.

Na našem ozemlju velja še vedno italijanski združni zakon. Za ustanovitev je potrebna notarska pogodba. Če se zadrage ustanovijo, ne da bi se ozirale na te predpise, niso po zakonu zadrage, ampak so samo takozvane dejanske družbe, za katere veljajo posebni predpisi zakona. Pravni temelji zadrage so v takem primeru negotovi, kar lahko prinese s časom velike neprijetnosti.

Po končanem govoru se je razvila med navzočimi živahna razprava o raznih združnih vprašanjih.

V Okrožni iniciativni odbor, ki sestoji iz ožjega delovnega odbora in delegatov za posamezne okraje, so bili izvoljeni soglasno tovariši iz Gorice in dežele.

Zaključno besedo je povzel tov. Beltram Julij-Janko:

„Preko našega okrožja je potegnena demarkacijska črta. Mi smo „sporno“ ozemlje, ki nima tesnih zvez ne na eno in ne na drugo stran. V vzhodnem delu okrožja, takozvanem pasu B, je že postavljeno vzhodno okrožje, ki bo imelo svoje izvršilne odbore.“

Danes smo združniki prvič zbrani po končani vojni. Uspeha ne bomo dosegli, če ne bo v nas trdne volje do dela na tem področju, ki je tako važno za bodočnost. Tudi združništvo ima svoje sovražnike, proti katerim se moramo boriti. Korist večine prebivalstva zahteva, da se združništvo podpre, ker jamči obstoj malim proizvoznikom. V nas mora biti borbeni duh za pravičnost in čim širšo svobodo. *Gospodarska neodvisnost je pogoj politične svobode*.

Opozarjam vse, da se skrbno pripravite na potrebiti boj, in da greste skupno na delo s trdnim prepričanjem, da je to prava pot,

PREGLED SVETOVNIH DOGODKOV

Sestanek „Treh velikih“ - Prekrižani račun mednarodne reakcije - Ameriški novinar o razmerah v Grčiji - Govor maršala Tita v Novem Sadu Sestanek „Treh velikih“

V Potsdamu, središču fašistične in imperialistične reakcije, srcu pruskega militarizma so se sestali trije voditelji zavezniških držav, da nadaljujejo s plodnim delom, ki so ga začeli na zgodovinski konferenci v Teheranu in Krimu. Brezdvoma je, da bo Potsdamski sestanek najpomembnejši ob zaključku velike in zmagoslavne vojne nad nemškimi osvajalci.

Ruska žena pa je v zvezi s sestankom posebno počaščena, ker je predana varnostna služba konference sovjetski ženski policiji. To je priznanje ruskemu človeku in genialnemu generalisimu Stalinu, katerima se mora človeštvo predvsem zahvaliti za popolni zlom hitlerjeve Nemčije.

V boju proti nemškemu imperializmu so miroljubni narodi da-

li ne samo ogromne žrtve, temveč so si priborili tudi dragocene in zgodovinske izkušnje. Te izkušnje ne kažejo samo, da je možno, temveč da je celo potrebno, da se ne ponovijo napačne preteklosti. Prav na osnovi teh zgodovinskih izkušenj so prišli narodi do sklepa, da je prijateljstvo in sodelovanje med velikimi demokratičnimi silami, ki so prestale vse vojne preizkušnje in ki so prebrodile vse težave, *morata in morata ustvariti končni mir in povojno varnost*.

Svetovno časopisje mnogo razpravlja o sestanku in daje velik pomen Potsdamski konferenci. Razne so domneve. Tako piše „Evening Standard“, da bo glavno vprašanje ki ga bodo obravnavali na sestanku treh velesil,

vprašanje vojne z Japonsko in podkrepljuje to tezo s tem, da so prišli s predsednikom Trumanom in Churchillom glavni vojaški svetovalci. Razen vprašanja miru, vojnih reparacij, odnosa zaveznikov do Francove Španije, vprašanja nemške uprave, itd. se domneva, da bo poglobljena naloga treh predstavnikov ta, da rešijo tista vprašanja, ki jih potom običajnih diplomatičnih sredstev ni mogoče rešiti. To pa bi bila vprašanja razmejitive in interesne sfere zaveznikov in slično. Diplomatski urednik „Pravde“ pa je zapisal tole: „Ta konferenca mora zagotoviti v vprašanjih, ki se ne tičejo le zaključka vojne v Evropi, temveč tudi povojne ureditve Evrope in Pacifika, trajno in trdno varnost“.

Prekrižani račun mednarodne reakcije

Mednarodna reakcija se je za časa vojne posebno pa v zadnjih časih zaletavala proti uspešnemu sodelovanju treh velikih zaveznikov. Agenti fašizma v evropskih državah, posebno pa v industriji in finančnih vrstah so na vse načine rovarili proti Sovjetski zvezi,

kar se je jasno pokazalo tudi na konferenci v S. Franciscu. Glavni hujskači so seveda industrijski karteli ki so organsko povezani s fašizmom. Oni so bili najbolj zvesti in najmočnejši zavezniki fašističnih sil ne samo v tej vojni temveč že mnogo prej, preden se je vojna začela. Isti elementi

so danes po vojaškem porazu fašizma še nadalje aktivni, nadeli so si nalogo, da pač za vsako ceno razdvojijo velike zaveznike pri obnovi svetovnega miru. Sestanek treh velikih je ponovni udarec proti reakcionarnim silam v svetu.

Monarho-fašistično divjanje v Grčiji

Iz Grčije prihajajo vznemirljiva poročila. Položaj se zaostruje, radi divjanja grških fašistov je miroljubno ljudstvo sveta zaskrbljeno. V Grčiji se dogajajo stvari, ki so podobne samo fašistični preteklosti. Iste osebe, ki so skupno z Nemci strahovale in klate kmete, isti ljudje z istimi metodami, z blokiranjem, aretacijami, množičnim mučenjem in ubijanjem strahujejo tudi danes ljudstvo dežele. V Makedoniji se uvaja „red“ gestapovcev in fašističnih napadalnih oddelkov. Ljudje, ki so se prodali Nemcem, danes zopet upravljajo. Evo, kaj pišejo ameriške novine o razmerah v Grčiji: „Gospod P. N. Otley poroča, da uresničuje grška fašistična nacionalna vlada svoj terorističen program, ki namerava odstraniti vse demokratične elemente iz grškega političnega življenja.“

Več kot 25 tisoč antifašistov je v zaporih; od tega v Atenah preko štiri tisoč. Neki uradnik UNRR je izjavil, da je 33 antifašistov v ječi. Otley izjavlja, da nobeden zapornik, čeprav jih je večina že dva do šest mesecev v zaporih, še ni bil obveščen o obtožbah naperjenih proti njemu.

Grške oblasti odklanjajo vsako pojasnilo o aretacijah. Otley dodaja, da se z uietniki kruto postopa. Sam je videl v eni izmed ječ na telesih interniranih žen sledove mučenja.

Vse to se dogaja v današnji Grčiji proti narodu, ki je toliko žrtvoval za zavezniško stvar, za stvar zmage nad fašističnimi barbari. Žalostno dejstvo je, da se danes ne usliši glas naroda, ki trpi. Ni pa to slučajno da grško-monarho-fašistični elementi izzivajo in rušijo mir na Balkanu. Grški izzivači so pred kratkim ob-

javili karto „Velika Grčija“, na kateri si prisvajajo jugoslovanska, albanska in bolgarska ozemlja. Teror proti našim bratom v Egejski Makedoniji se iz dneva v dan stopnjuje. Streljajo na jugoslovansko ozemlje, širijo zemljevide z namenom, da zaslužijo tuje teritorije. In ti izzivači danes ne predstavljajo nobene nevarnosti za mir in so „neupravičeno napadeni“. Žalostno dejstvo je, da gotovi zavezniški krogi še danes zaščitijo baš take elemente.

Dušan Blagojevič, komentator dogodkov v Grčiji piše: „Nevarnost za mir, ki so jo povzročile monarho-fašistične provokacije v Grčiji proti sosednim balkanskim državam, je taka, da mora o njej razpravljati vsak mednarodni forum, ki se bavi, s problemom miru in varnosti na svetu“.

Govor Maršala Tita v Novem Sadu

Med drugim je dejal: „Naša dežela je sicer razdejana, toda imel sem priložnost, da sem slišal ljudi iz drugih dežel, kako občudujejo, da se je Jugoslaviji po silni burji, ki je besnela nad njo, posrečilo, da je izšla tako očiščena, kakor zlato iz ognja, z ljudstvom, ki je enotno in pripravljeno, da si zgradi boljše bodočnost.“

Danes smo močni zaradi tega, ker smo vstopili v borbo z močnim duhom, pripravljeno, da raje pademo v boju, kakor da bi živel v suženjstvu in upognili tilnike. Naša vera v zmago ni temeljila samo na naši lastni moči. Mi nismo nikdar svoje moči precejevali, toda nismo niti sovražnika nikdar podcenjevali. Naša moč je temeljila na veri v našo veliko zavezništvo Sovjetsko zvezo, v genialnega voditelja velike Sovjetske zveze, generalisima Stalina, in na veri v moč naših velikih zaveznikov.“

ki jamči malemu človeku boljše življenje.

Zanašati se moramo na nas same in s delom ustvariti raznim zadržugam trdno podlago. *Delo bo rešilo državo in jo uredilo*. Težave so velike zlasti v finančnem pogledu.

Nujno so potrebne *obnovitvene zadrage*. Brez obnovitve tovarn in prometa ne more biti izboljšanja gospodarskih razmer. Treba

je nuditi delo vsem. S podporami, ki jih daje socialno skrbstvo, ne bomo rešili problema. V gmotnem oziru nam je potreben za te zadrage denar in gradbeni material a prav tako je potrebno *poštenje* in zopet poštenje. Združna organizacija, ki temelji na *prostovoljnosti*, je jamstvo in varstvo, ki nas reši bede. Druži naj nas zavest borbenosti in volje do dela, da si ustvarimo boljše bodočnost.“

menjati, kakor je propadla stara Jugoslavija. Smešno je videti, da ne razumejo stvarnosti. Pogosto se čudim ljudem, o katerih smo mislili, da so pametni, in o katerih smo mislili, da so v vojni česa naučili, kako nevedno se izprašujejo: „Kaj se je vendar pri nas zgodilo?“ Pri nas je v srcu in duši ljudstva nastal preobrat.

— Pogledajte naše Bosance iz naših najbolj zaostalih krajev, skoraj nepismene ljudi, kako s ponosom govore o tem, koliko so pripomogli k temu, kar imamo danes. Oni se popolnoma zavedajo tega, kar so doprinesli. Oni so daleč od tega, da bi se dali zavesti od kakršnihkoli agitatorjev, ki bi se drznili napasti naše pridobitve. To pomeni popoln preobrat. To je revolucija v duši naših narodov.

O volitvah v Vojvodini je Maršal Tito izjavil: Nismo še dovršili naše narodne zgradbe. Jugoslavija še ni popolnoma izbrušena, kakor je treba. Mi smo postavili čvrste temelje, sedaj pa moramo dograditi streho. Na teh volitvah bono izgradili streho. Definitivno se bo izreкла beseda o obliki naše države. Odločilo se bo: Republika ali monarhija. Danes ne gre za to, ali bo Titova vlada, ali ta ali ona. Gre za bodočnost naše dežele. Ali bo mogla bolje uspevati in z hitrejšim tempom stopiti v nadaljno izgradnjo po tej ali oni poti. To je važno in tu mora ljudstvo odločiti svojo pot“.

IZ NAŠIH KRAJEV

Iz Krmina

Delo Mladinske fronte poteka zelo dobro. V Mladinsko fronto so sedaj pristopili tudi predstavniki Katoliške akcije, ki jo vodi msgn. Don Rino. Pričakuje pa se, da bodo pristopili v Mladinsko fronto še vsi študenti, ki so doslej stali ob strani. Čeprav ima Mladinska fronta precej težav pri svojem delu, ker nima na razpolago potrebnih prostorov, je delovanje med mladino zelo aktivno. V nedeljo 22. julija pripravljajo v Krminu tekmo v umctnem drsanju na koloskih in še velik miting, ki se bo vršil v večernih urah.

Iz Čedadu

Kljub temu, da je bil izdan poseben odlok o razorožitvi Narodne zaščite, karabinerjev, finančnih stražnikov itd, po Čedadu še vedno hodijo oboroženi karabinerji in zavezniškim oblastem ne prihaja na misel, da bi jih razpustili. Demokratično ljudstvo se z začudenjem sprašuje, koliko časa še bo moralo gledati te pomagače fašistov in njihove osovražene uniforme.

V Manzanu so zavezniške okupacijske oblasti razpustile transportno zadrugo, ki so jo ustanovili bivši italijanski partizani, potem ko so jih demobilizirali. Avtomobile, ki jih je zadruga imela na razpolago, so zavezniške oblasti zaplenile. To je bil težak udarec za ljudi, ki so si po končani borbi hoteli služiti svoj kruh, na način, ki bi bil v splošno korist prebivalstva, ki je že itak slabo povezano z ostalimi kraji v Furlaniji, iz katere dobivajo predvsem hrano, ki je v Čedadu vsak dan manj.

V kraju Pordenone se je pred tremi dnevi vršila množična manifestacija, kjer je preko 7.000 ljudi zahtevalo od zavezniških oblasti osnovne demotratične pravice in nujno izboljšanje težkega gospodarskega stanja, za izpustitev nekaterih partizanov, ki so jih zadnje čase zaprli, odstranitev fašistov z mest, ki jih še imajo itd. Posebna delegacija je zavezniškemu guvernerju predložila naslednje točke, ki jih zahteva ljudstvo:

1. Povečanje draginjskih doklad,
2. Rešitev vprašanja zadrug, (posebno zadrug za transport), 3.

Demokratizacija in kontrola Seprala in E.N.A.C.-a, ki so še vedno fašistična gnezda, 4. Ukreniti vse potrebno, da se začnejo izvajati javna dela, da se tako zmanjša brezposelnost, 5. Neizprosno boj proti špekulantom in črnoborjancem, 6. Zahteva, da se takoj izpuste iz ječ partizani in da se v nje vtaknejo fašisti, 7. Ljudstvo zahteva svobodo tiska, zborovanja in govora, kar so samo osnovne demokratične pravice, 8. Vzбудiti zanimanje za kmetijska vprašanja kot so revidiranje pogodb, podelitev škropilnih sredstev, orodja itd.

Zavezniški guverner je obljubil, da bodo vse točke, ki jih je predložila delegacija upoštevane. Ljudstvo upa na najboljšo, kajti stanje, ki je doslej vladalo: slabe gospodarske razmere, prepoved zborovanja, prepoved tiskanja časopisov itd. je zaviralo vse demokratično življenje ljudstva.

Iz Idrije

Ko sem prispela po poldrugem mesecu odsotnosti zopet v Idrijo, me je objela radost, ko sem zagledala množico žena, ki so vse radostno in glasno pevajoč hitele z našimi zastavami, ob rani uri na delo za obnovo našega mesta.

Globok vtis je napravilo name, njihova zavednost in energija, ki jo kažejo pri obnovi tega mesta.

Kakor še nikoli poprej čutimo danes ljubezen do naše domovine, ki je bila do nedavnega teptana.

Vsi se zavedamo, da mora dom, ki ga bomo zgradili iz fašističnih ruševin, postati dom srečnejši generaciji v zavetju demokratičnih svetovnih načel.

Iz Kanala

Da se naši pionirji dobro držijo in so z delom dokazali, da ne zaostajajo za odraslimi, pisali smo že o tem. Naše žene pa nadaljujejo požrtvovalno službo, kakor so jo v najhujših dneh borbe proti okupatorju. Za vzgled naj nam bo mamica Mavrič Mica, ki je stara 54 let. Po trudopolnem vsakdanjem delu pride vsak večer na Kulturni odsek, kjer sprejme časopise za šest vasi. Zgodaj zjutraj se odpravi na pot, vzame s seboj tudi vso došlo pošto in hajdi v hrib. Zvečer se vrne in ko jo povprašamo, če je trudna od hoje in dela, nam odgovori: „Pod naci-

fašistično okupacijo sem vedno nosila pošto in časopise, mnogo nevarnih poti sem prehodila a vse je šlo mimo. Sedaj čakam, da se uresniči želje nas vseh, ko bo tudi naš najzahodnejši del Goriške popolnoma osvobojen in priključen Titovi demokratični federativni Jugoslaviji. Šele takrat se bom zadovoljna in srečna odpočila.“

Po trgu smo nabili plakate: „Tujeja nočemo, svojega ne damo“. Ljudstvo se je vstajalo, jih čitalo ter komentiralo po svoje. Zavezniški vojniki so jih pa sneli z zida ter odnesli. Mi mislimo, da nismo s temi besedami nič zakrivilih in da se nismo pregrešili proti odredbam zavezniške uprave. Neme besede so postale kri in meso našega ljudstva, ki je željno popolne svobode, ko bo: „Na svoji zemlji svoj gospod.“

V Morskem so zavezniški videli pionirčka s titovko. Stopili so k njemu, raztrgali mu peterokrako zvezdo ter jo vrgli na tla. Našemu mlademu pionirju so stopile solze v oči, ko je videl, da se tepta tista zvezda, pod katero smo skupaj z zavezniški uničili okupatorja. Pbral jo je in poljubil, ter rekel: „Čeravno je zvezda raztrgana, ko raje imam, kakor kakršnokoli drugo stvar na svetu!“. V zadregi sta bila vojaka, ko sta videla odločnost in trdno voljo objokanega fantka, zmajala sta z glavo in si verjetno mislila, kot že marsikdo pred njimi: Čudovit narod!“

V Deskle se je povrnilo precej tovarišev in tovarišic, ki so bili v nemških taboriščih. Na sestanku z dne 12. julija t. l. so izvolili tov. Brezgar Ivanko za tajnico ZSM in tov. Kodeljo Jožeta za odposlanca. Deskljanska mladina naj pokaže s smotnim delom, da je vredna živeti v teh pomembnih časih, ko se kujte naša bodočnost. Složno, čvrsto na delo na vseh poljih, to naj bo geslo naše mladine!

Iz Kobarida

Naša mladina se sedaj v svobodi, vedno bolj udejstvuje tudi na kulturnem polju, kakor da bi hotela nadomestiti to, kar je v dobi fašističnega narodnega zatiranja zamudila.

Kljub težkemu poljskemu delu in košnjih, je skoraj ni nedelje ali praznika, da ne bi priredila, zdaj

obmejnih Livškik vaseh, zdaj Breginjskemu kotu, zdaj tu zdaj onkraj Soče kulturne prireditve ali mitinge, tudi se vedno bolj kvalitetno izpopolnjujejo. Močno pomanjkanje šole, samo dobra volja nadomestuje.

V vasi Ladri onkraj Soče je mladina skupno z borci VII. Udarne Divizije dne 8. 7. 45. priredila dobro uspel miting, ki se ga je udeležilo ljudstvo, tudi s te strani Soče in celo mladina z Breginjskega kota. Mladinke z Idrskega so bredle Sočo, da bi si prikrajšale pot. Zavezniški vojniki so se čudili, rekoč: „Poglejte, kako to ljudstvo ljubi svojo vojsko, in se ne boji niti deroče reke“.

Ljudstvo je vse točke z navdušenjem pozdravljalo in vzklikalo naši vojski, maršalu tov. Titu, našim bratom Dalmatincem, Srbom in Hrvatom ter nedeljivi svobodni primorski in Titovi Jugoslaviji.

Iz Grgarja

Dne 7. t.m. so imeli v Ravnici sejo KNOO, kjer je eden iz med naših vodilnih mož tožil, da jim ni mogoče plačevati davkov. Čudimo se, da bi ravno Ravnica imela takšne težkoče pri plačevanju narodnega davka. Če bi Lokovec ali Voglarji prišli s takšnim predlogom, bi to razumeli, kajti to so vasi, ki jih je požgal in oropal nasilni okupator.

Svetujemo in priporočamo vaščanom, da je dolžnost nas vseh, da pomagamo po naših močeh pri obnovi naših vasi, ter izpolnimo vse dolžnosti, ki jih terja od nas sedanji čas.

Iz Ilirske Bistrice

Dne 7. julija je prebivalstvo Il. Bistrice in Trnovega dobilo ok. N.O.O. nekaj sladkorja, riža, zabele in koruze. Gospodinjje so bile s tem zelo zadovoljne, saj večsah niso sploh ničesar dobile. Bile so pa še nekatere, ki so godrnjale, ker so morale čakati. Bile so vmes celo nekatere aktivistke, ki so izražale svojo nejevoljo, češ, da so dovolj žrtvovali, sedaj pa naj še druge. Mislim, da je bilo tako govorenje precej neumestno, saj so čakale v vrsti celo nekatere gospodinjje, ki jim ne bi bilo treba in bi bilo bolje, da bi njihov delež odstopile potrebnjšim.

Iz Bovca

Že nekaj časa prihajajo ukaželjne bovške žene skupno s

mladino dvakrat tedensko na predavanje msg. Ivančiča, ki predava o zgodovini slovanstva, s katero so naše žene z velikim zanimanjem seznanjajo.

Nič čudnega! Nekdaj je fašizem blatil slovanstvo zgodovino pred vsem svetom, teptal je dela in borbe polno slovanstvo preteklost, da bi zbudil med našim narodom stud in sram do lastnega naroda. Fašistični učitelji so vedeli o slovanški zgodovini povedati samo najslabše. Danes pa naši učitelji prikazujujejo slovanstvo zgodovino v pravi luči, zato ni nič čudnega, če celo stare žene iz Bovca s svinčnikom in z zvezkom v roki prihajajo na predavanja, da si zapišejo besedo resnice, ki so jo tako dolgo pogrešale.

Iz Prvačine

Pionirji iz Prvačine so si ustanovili pionirski dom. Imajo dvalična prostora, kjer se čez počitnice učijo ter pripravljajo za bližnji miting. Nočejo biti več poredni fantalini, ki so pohajali v italijanske šole in se niso ničesar naučili, ampak hočejo biti pridni, zvesti naukom našega velikega voditelja tov. Tita!

Iz Bilj

Naša mladina skrbi tudi sedaj za naše borce. Pridno zbira sadje in zelenjavo, katero pošilja bolnicam in Kras. Posebno so se izkazale vasi: Renče, Gradišče in Ošivljik. Tudi kraji iz goriške okolice so pridno na delu. Naše ljudstvo je bilo vajeno deliti pridelke z našo vojsko in to dela tudi danes, čeravno so se razmere spremenile.

Žalostna obletnica

13. t. m. je minilo leto dni, ko so hladni valovi Soče iztrgali iz naše srede tov. Jožeta Srebriča, starega aktivista in še tri druge tovariše.

Še vedno imamo v spominu tovariša Srebriča, kako nas je ob zadnjem njegovem nastopu na okrožni volilni proslavi v Kožbani bodril in vspodbujal k delu. Govoril nam je o junaški borbi slovenskega in jugoslovanskega naroda ter povdarjal važnost graditve in utrditve narodno osvobodilnih odborov. Skupno ž njim se spominjamo tudi ostalih treh borcev, ki so vse žrtvovali za boljšo bodočnost našega naroda.

Uresničenje agrarne reforme osvobaja madžarski narod tlačnja fevdalne reakcije in ustvarja pogoje za demokratizacijo notranje in zunanje politike dežele. Skupno z agrarno reformo na Poljskem in v Romuniji pomeni likvidacija fevdalne gospoščine na Madžarskem velik doprinos k izkoreninjenju fašističnega vpliva in k zavarovanju mirnih odnosov med narodi vzhodne Evrope. S tem, da je uničila najreakcionarnejšo politično silo in da je izruvala njeno gospodarsko podlago, je Madžarska likvidirala glavno ograjo, ki jo je oddeljevala od sosednih demokratičnih dežel, katere so že izvedle razdelitev fevdalnih posestev. S tem pa bodo postavljeni najvažnejši pogoji za prijateljske odnose med večno se sovražecimi narodi Podonavja. Poleg tega pa je s tem Madžarska zavzela svoje mesto med demokratičnimi narodi Evrope. Zato je tudi agrarna reforma na Madžarskem izzvala le histeričen vrišč nemških fašistov in njih podreptikov po vsem svetu. In iz istega vzroka je tudi netela pri vseh pobornih demokratičnejih napredka na navdušeno odobranje.

RAZIN

Agrarna reforma NA MADŽARSKEM

Madžarski veleposestniki, ki so si prizadevali za osvojitve teritorijev sosednih narodov, so začeli propovedovati rasistično teorijo. Zahtevali so madžarsko oblast nad vsemi narodi Podonavja. Ko so s pomočjo hitlerjevske Nemčije osvojili del teritorija Češkoslovaške, Romunije in Jugoslavije, so tu izvršili najtežje zločine. Prisojili so si zemljo, ki je bila pred dvajsetimi leti razdeljena med kmete. Njihova vladajoča klika je mogla obdržati nagrabljeno zemljo le s pomočjo hitlerjevske Nemčije. To je bil eden od glavnih vzrokov, da so madžarski veleposestniki izpremenili svojo državo v najstrašnejša nemškega satelita. Ko so po kapitulaciji Italije leta 1943 bolj realistično razpoloženi krogi vladajoče klike začeli poskušati izvititi se iz vojne, so profašistični veleposestniki preprečili te poizkuse, tako da so hitlerjancem pripravili okupacijo dežele.

Druga svetovna vojna je prinesla še večje zasuzenje nesrečnega kmečkega sloja. Velik del kmetov je bil odveden v mobilizirane delovne čete, v katerih so brez plače, za borno hrano in pod nadzorstvom fašističnih priganjačev delali za veleposestnike. Zandarmerija in policija sta stalno organizirali lov na ljudi, ki so se odtegovali delu. Na zahtevo fevdalcev so bili zgrajeni delovni koncentracijski tabori za „kaznovane“ poljedelske delavce, kjer so ti pod nečloveškimi pogoji fašističnega ječarskega režima morali delati do onemoglosti za posestnike zemlje.

Madžarska narodna fronta neodvisnosti, ki je stopila na čelo narodnega odpora proti hitlerjancem, je v svojem programu postavila zahtevo radikalne agrarne reforme. V manifestu začasne vlade je bila agrarna reforma označena za eno najvažnejših nalog. Toda šele potem, ko je Rdeča armada osvobodila večji del Madžarske, so bili ustvarjeni pogoji za uresničenje te reforme. Štirje meseci so pretekli, preden je vlada sprejela in objavila ustrezajoči zakon. Osnova dekreta o agrarni reformi tvori načrt narodno-ljudske stranke in komunistične partije, ki je bil objavljen decembra leta 1944. Kasneje so ta načrt podprle tudi druge stranke narodne neodvisnosti.

Agrarna reforma na Madžarskem predvideva konfiskacijo vseh posestev, ki pripadajo fašistom, izdajalcem domovine in vojniim zločincem ter odkup vseh veleposestev z več kot tisoč holdov in vseh ostalih posestev od sto do tisoč holdov, pri čemer obdržijo njihovi lastniki le sto holdov. Vsa ta konfiscirana, odsvojena posestva dobi državni zemljiški fond, ki jih za zmerno plačilo razdeli med kmete, ki posedujejo le malo zemlje ali so brez nje in med srednje kmete z mnogostevilno družino. Agrarna reforma se ne tiče kmečkih posestev s površino dve sto holdov.

Zemljiški posestniki dobe od države odškodnino za odsvojena posestva, zgradbe in proizvodna sredstva, razmerje in način odškodnine bo določen pozneje, v skladu s finančnim položajem dežele.

Po dekretu o agrarni reformi mora dobiti zemljo okrog pol milijona bajtarjev in malih kmetov. Kmetje, ki jim bo dodeljena zemlja, bodo za to deset do dvajset let plačevali v naravi

ali v denarju. Bajtarji in dninarji imajo pri plačilu nekatere ugodnosti. Proizvajalna sredstva bodo oddana poljedelskim proizvajalnim zadrugam, da jih bodo te izkoriščale skupno.

Dekret o agrarni reformi je zadal smrtni udarec fevdalni reakciji na Madžarskem. Dekret začasne vlade pravi o pomenu agrarne reforme: Likvidacija sistema fevdalnih veleposestev bo zavarovala demokratično preobrazbo dežele in njen bodoči razvoj. Razdelitev veleposestev med kmete pa odpira tem pot k političnemu, družabnemu, gospodarskemu in duhovnemu polju.

Z objavo dekreta o agrarni reformi se je pričelo odločilno obdobje v borbi madžarskega kmeta za zemljo. Že počasnost v izdelovanju načrta o agrarni reformi, razrušeno gospodarstvo dežele in velika površina zapuščenih ali neobdelanih zemljišč nam kaže na nevarnost sabotaže v izvajanju agrarne reforme s strani reakcionarnih krogov izven in v narodni fronti neodvisnosti. Madžarski veleposestniki ne bodo prostovoljno in brez boja oddali niti pedi zemlje. Že poskušajo z zahrbtnim terorjem, sešparstvom in razširjanjem lažnih vestij povzročiti zmešnjavo v kmečkih vrstah. Izkušnja Poljske in Romunije nas uči, da je pogoj uspeha agrarne reforme ta, da stopijo široke kmečke množice v borbo za njeno uresničenje. Zato je treba mobilizirati največjo aktivnost kmetov, ki so zainteresirani pri razdelitvi zemlje. Uspeh nagle izvedbe reforme zavisí od tega, v kakšni meri bodo demokratske stranke, organizirane v narodni fronti neodvisnosti, pomagale kmetom, da dobé in obdržé svojo zemljo. Žal doslej te stranke še od daleč niso storile vse, kar bi bilo po-

trebno za uresničenje te resne stvari. Veliko odgovornost nosijo vaški odbori kmetov, ki so potrebni zemlje; ti prijavljajo zemljišča, ki jih je treba konfiscirati in odsvojiti, ter ugotavljajo pravilnost spisov kmetov, ki so potrebni zemlje.

Agrarna reforma mora biti končana 1. oktobra 1945. Na ta način ustreza čas izvedbe odgovarjajoči periodi pomladanske sejalne kampanje in pospravljanja pridelkov. Vladni organi pripravljajo organizirano pomoč bajtarjem pri obdelovanju zapuščenih in konfisciranih zemljišč. Hitlerjanci so odgnali skoro vso delovno živino in poljedelski inventar ter pobrali vse družinske prihranke. V tem položaju morejo dninarji, ki so dobili zemljo, to obdelati le, če dobe ustrežajočo pomoč. Sabotaža reakcionarnih in fašističnih elementov je leta 1944, v času spraviljanja pridelkov, povzročila, da so ostali stotisoči stotov žita in krmil na poljih, medtem ko je prebivalstvo mest in industrijskih centrov gladovalo. Ni dvoma, da skušajo sovražniki demokratizacije dežele s sabotiranjem agrarne reforme in posvetnih del še bolj zaostriži težki položaj vaških siromakov in zvaliti odgovornost na demokratske sile dežele. Te poizkuse sovražnikov je treba pravočasno preprečiti.

Napredni sloji madžarskih kmetov, ki hranijo slavno tradicijo protinemske borbe svojih prednikov pod vodstvom Rakoczyja in Košuta, sovražijo nemške zasuznjevalce. Oni so se sami prepričali o pravilnosti zunanje politike Košuta, ki je hotela zavarovati mirne prijateljske odnose s sosednimi narodi Podonavja, da bi se lahko borili proti nemški nevarnosti. Na ta način

MED NAŠIMI VOJAKI NA KRASU

V vasi Kostanjevica in njeni neposredni okolici je nastanjen naš primorski odred. Če te pot pripelje tja, se ti bo zdelo kar prijetno, ko boš videl, kakšna povezanost vlada med našo vojsko in domačini. Vse povsod čuješ našo narodno in partizansko pesem. Mitingi in kulturne prireditve se vrstijo, tako da ne veš ob nedeljah, kam bi šel jih poslušati. Vsak bataljon ima svoj pevski zbor in kulturno sekcijo. Sporedi so bogati in raznovrstni: recitacije in igre vzete iz partizanskega življenja, i.t.d. Vse pa poteka naravno in živahno. Saj so naši borci sinovi delovnega ljudstva in vsled tega tudi tako pristrčno sodelovanje med obema. Obilni obiski, ki jih naši tovariši sprejemajo, pa jasno pričajo o ljubezni, ki jo goji naše kraško ljudstvo do svoje vojske. Bratstvo in edinost so sklenili v letih naše osvobodilne borbe, v času, ko smo si skupno z italijanskimi protifašisti postavili temelje za pošteno sožitje med narodi.

OBJAVE

Obnovitev poštne prometa v vseh smereh je bila izvršena danes tudi v Gorici. Tudi razdeljevanje pošte v Gorici je začelo delovati.

Navadna in priporočena pisma, poslednja samo za kraje v zasedenem ozemlju, je treba oddajati pri poštini v gotovini. Opozorjamo prebivalstvo, da ne bodo odpremljena pisma, ki bi jih oddal kdor koli v poštne nabiralnike po ulicah. Začasno je poštini omejen samo na glavni pošti ali pa na poštinih uradih v ulici Carducci in na Corsu. Poštne ostanejo v veljavi, kot so bile dne 30. aprila t. l. Paketna pošta za enkrat še ne deluje.

Pejjava nemških dolgov

Oblasti pozivajo vse upnike prejšnjih nemških oblasti kot n. pr.: Wehrmacht-a, organizacije Todt, vrhovnega komisarja, in nemške vlade, da prijavijo vse svoje terjatve.

Vse osebe, ki bivajo na ozemlju Zavezniške vojaške uprave, naj predložijo pismene prijave svojih terjatev na naslov: Okrajni finančni častnik Zavezniške vojaške uprave (Area Finance Officer AMG) v Gorici.

Ustmene prijave se ne sprejemajo.

Na ovojju prijave naj bo jasno

Tov. komisar nam je pojasnil, da so naši borci iz vseh krajev Jugoslavije, ter pridno delajo in se vzgajajo. Vzljubili so kraško ljudstvo, ki je toliko žrtvovalo in trpelo za našo osvoboditev.

Kakor so se pred časom naše prve edinice preživljale s pomočjo tukajšnjih vaščanov, tako so sedaj naši vojaki sklenili, da bodo priskočili na pomoč temu junaškemu ljudstvu v prehrani. Sklenili so, da bo vsak borec odstopil od živila, ki so namenjene za njegovo prehrano po en dkg in to: moke, sladkorja, maščobo i.t.d. Ni se jim zdelo prav, da bo ljudstvo, ki je toliko pretrpelo pod okupatorjem, čakalo pred kuhinjskimi kotli na ostanke. Razen tega mu pomaga bataljon pri obnovi in delu na polju.

Zapustili smo našo mlado vojsko z zadovoljstvom in ponosom v srcu, saj smo se na lastne oči prepričali o pristrčni povezanosti, ki vlada med njimi in našimi vaščani.

zapisana sledeča pripomba: „Neplačani dolgov nemške (n. pr. Wehrmacht, organizacija Todt, itd.)“

Ni pričakovati takojšnje rešitve prijav in izplačila terjatev, ker morajo biti vsi primeri predloženi v razpravo višji oblasti.

Peehavana

Glede dodatkov delavcem javlja Sepral, da znašajo krušni dodatki in testenine za delavce lahke, težke in najtežje kategorije: prva kategorija 125 gr. kruha ali 103 gr. moke dnevno, druga kategorija 225 gr. kruha ali 165 gr. moke in tretja kategorija 325 gr. kruha ali 290 gr. moke dnevno. Vse tri kategorije delavcev prejmejo 600 gr. testenine ali moke mesečno.

RAZGLAS

Našlo se je žensko kolo, ki se sedaj hrani pri uradu mestne policije (v. Mazzini 7).

Kdor more dokazati, da je lastnik kolesa, naj pride ponj.

Iz pisarne Rdečega Kriza

Goriški študentje so poslali R. K. za Goriško za družine internirancev Lit. 5617, ki so čisti dobiček iz njihove plesne prireditve.

Predsedstvo R. K. se v imenu obdarovancev toplo zahvaljuje.

Denarni zavod Slovenije

Naznanjamo, da posluje goriška podružnica Denarnega Zavoda Slovenije, odslej v Ljudskem domu, Corso G. Verdi št. 24.

Okrožni izvozna NOO - oddelek

lek za šolstvo jaulja :

Okrožni izvršni NOO, oddelek za šolstvo javlja:

Vse voditelje dijaških tečajev, okrajne šolske nadzornike in prosvetne referente obveščamo, da so zavezniške upravne oblasti za Goriško vse dijaške tečaje strogo prepovedale. Kjer so se že pričeli tečaji, se morajo takoj ukiniti. O tem odloku naj se informirajo stariši prizadete mladine, da se ne bodo po nepotrebnem obračali na naš naslov.

OPOZORILO

Naznanjamo prebivalstvu, da je bila s pomočjo Zavezniške pristojne oblasti in Izvršnega odbora za Goriško okrožje obnovljena posebna četa, ki jo je postavil že pred enim letom protiletalski odbor bivše pokrajine in ki ima nalogo, pobirati in odstranjevati minska polja, bombe vseh vrst, izstrelke, eksplozive itd. na ozemlju Gorice in njene okolice, kjer ležijo kupi razmetanega moralnega orožja, ki je pogosto povzročilo smrtno nesreče.

Omenjena četa že deluje pod poveljstvom „Urada za pobiranje in odstranjevanje eksplozivnih izdelkov“, ki ima sedež na trgu Zmage št. 8 (tel. 456).

Odslej morate javiti naravnost ali potom najbližnjih policijskih oblasti omenjenemu Uradu, kje se še nahaja orožje, bombe, mine, rakete, izstrelki, naboji vžigalne vrvice, eksplozivi itd.

Mladina in šport

Minila so leta fašističnega zatiranja, končala je tudi oborožena borba za svobodo in prišel je čas, ko lahko mladina s polno pravico zahteva, da se ji omogoči svobodno kulturno in športno udejstvovanje.

Narodne oblasti v federativni Jugoslaviji z vsemi silami podpirajo zdrava stremeljenja mladine po športnem življenju. Mladina si je že organizirala večje število fizikalnih društev, ki načelno odklanjajo vsak profesionalizem in so organizirana tako, da je omogočeno vsem tudi najrevnejšim udejstvovanje v vseh panogah športa.

Kaj pa pri nas na ozemlju med demarkacijskima črtama? Tudi tukaj si je goriška mladina s trudom in marljivostjo uredila svoj „Mladinski dom“, kratak čas se je slovenska in italijanska mladina veselila svojega uspeha. Zavezniška vojska ji je kmalu zasedla njeno kulturno in športno središče in ga uporablja za zabavo in ples za svoje vojaštvo.

Na pritožbe naše oblasti, predstavnikov italijanske in slovenske

DROBNE NOVICE

V Belgiji je prišlo do rekonstrukcije vlade, ker je odstopilo 6 ministrov kaloliške stranke. Resore odstopivših ministrov je predsednik vlade razdelil med ostalih deset socialističnih, komunističnih in liberalnih ministrov svoje vlade. Sprejet je bil zakon, ki določa, da more prevzeti kralj ustavne posle le s privoljenjem obeh zbornic.

* Poljski kardinal Hlond, katelega so nemške oblasti preganjale, je zapustil Rim in se vrnil z letalom v domovino.

* Ameriški slovanski kongres je naslovil poslanico Trumanu, Churchill in Stalinu, kjer jih opozarja na nevdržne razmere v grški Makedoniji. V imenu milijonov pristavev zahtevajo, naj se takoj razpravlja o ukrepih za ukinitve sedanega terorja in o zagotovitvi narodnih in političnih pravic makedonskim Slovanom in grškemu ljudstvu.

* Tajnik osrednjega odbora Avstrije Fuereberg je izjavil, da imajo Slovenci vso pravico prilaščiti tiste dele Koroške kjer prebivajo. Končna rešitev tega vprašanja pa bi se mogla rešiti le v medsebojnem sporazumu Avstrije in Jugoslavije.

* Od 275.068 beguncev, ki jih je sprejela Švica v času evrop-

ske vojne, jih je sedaj tam samo še 92.000.

* Ob priliki črnogorskega narodnega praznika je poslal tov. Tito predsedniku črnogorske zbornice brzojavko, v kateri se spominja junaštva črnogorskih borcev za svobodo.

* V Slovenijo je dospel Franklin Wadams, angleški novi konzul pri slovenski vladi v Ljubljani.

* V Trst je prišlo iz Amerike okrog 3.500 ton (500 vagonov) bombaža za Slovenijo.

* Ameriške izgube v vojski znašajo do sedaj 1.049.104 oseb. Od teh je 243.165 mrtvih, 636.839 ranjenih, 48.777 pograšenih, ostali so pa ujetniki.

* Skupne izgube ameriškega ladjevja znašajo od začetka vojne do danes 322 ladij.

* Ameriške oblasti so predale češki državi znanega nemškega guvernerja Frank-a, ki ima na vesti smrt in trpinčenje tisoče čeških rodoljubov. Frank pride pred ljudsko sodišče.

* Garibaldinska divizija „Italia“, katera je bila razpuščena v Vidmu je bila ena izmed najhrabrejših edinic, ki se je bojevala na naši strani. Maršal Tito se je večkrat pohvalno izrazil o njej. Sedaj, ko se je vrnila v domovino pa ni bila sprejeta s tistim navdušenjem in hvaležnostjo, ki bi je zaslužila.

Oračajo se

Sledeči interniranci so se vrnili iz Nemčije:

Kacin Dominik iz Cerknega, Kuštrin Venčeslav in Golja Matija iz iz Podmelca, Fratnik Ferdinand iz Idrije, Likar Franc iz Kanomlje, Černigoj Anton od Sv. Tomaža pri Ajdovščini, Fabjan Alojz iz Bajšič, Smerdu Edvard iz Potojne, Daskoblar Alojz iz Petrovega Brda, Zakrajšek Jožef iz Il. Bistrice, Gallati Alfonz in Miljutin iz Kanala ob Soči.

Slednja dva se tem potom najtoplejše zahvalujeta avtopodjetniku tov. Doljak Leopoldu za prevoz domov.

Poizvedbe

UMEK JOŽEF IZ KOMNA, gostilničar. Interniran v Nemčiji, pri Baugschäft L. F. Lineemann, Zweigstelle Stadtlengsfeld, Thüringen.

Bitežnik Marija, pekarna, Gorica, via Formica.

BABUDER JOŽEEA por. UMEK, p. d. Muka, internirana v Nemčiji. Bivališče neznan.

Kdor kaj ve, naj sporoči Bitežnik Mariji, pekarna, Gorica, via Formica.

Goriška kronika

V bolnišnico v ulici Pavia so pripeljali enajstletnega Medea Sergeja iz Majnice pri Fari, ki mu je eksplozija naboja poškodovala roke. Opozorjamo stariše, naj bolje pazijo na svoje otroke.

V bolnišnico v ulici Brigata Pavia so pripeljali dveletnega Rutar Vincenca iz Tolmina. Deček si je zastropil roko z zarjavim železom.

V ortopedski oddelek bolnišnice v Gorici so pripeljali dečka Prinašek Ivana, ki se je pri pasku zlomil nogo.

IZHAJA ENKRAT NA TEDEN — Urednik: J. KRISTIJEAN BAVDAŽ — Za list odgovarja: ALOJZ BUDIN — Uredništvo in uprava: GORICA, Corso V. E. III., št. 5/II. - Tel. 377 — Izdaja lista je odobrena od P. W. B. Tisk KATOLIŠKE TISKARNE v Gorici

M. ILJIN:

DOMOVINA ŽITA

(Iz knjige „Priroda in ljudje“)

Preroške razpredelnice

Sovjetski raziskovalci so se lahko marsikaj naučili od ameriških. Toda učiti so se morali razumno, ne slepo.

Kako so iskali Američani?

Obiskali so vse dežele, kamor so lahko prišli, in vzeli s seboj vse rastline, ki so jih videli.

Sovjetski raziskovalci so sklenili iskati drugače. Imeli so le malo časa in sredstev; morali so torej v prav kratkem času zbrati rastlinsko bogastvo našega planeta.

Zato so morali vnaprej vedeti, kaj naj iščejo in kje naj iščejo. Še pred odhodom iz Leningrada in Moskve so morali točno zaznamovati na zemljevidu, kam je treba iti po najboljšo pšenico, kam po najboljši krompir, kam po najboljši bombažev, kam po najboljšo trto.

A kako je bilo mogoče vedeti vnaprej, kje so rastline, ki še niso bile odkrite?

Na pomoč je prišla znanost. Znanost je izkušena prerokinja. Dogajalo se je, da je astronom vnaprej določil mesto v vesoljstvu, kjer mora biti neki planet, in da so ga šele potem drugi astronomi odkrili, ulovili v zvezdogled. Dogajalo se je, da je kemik vnaprej opisal neznan kovino, ki so jo potem našli drugi kemiki. Kemik Mendelejev je razvrstil vse kemične prvine v posebno razpredelnico. V tej razpredelnici je bilo nekaj praznih mest. Ta mesta so sedaj skoraj vsa izpolnjena. A Mendelejev je že vnaprej napovedal, da bodo prazne prostorčke v njegovi razpredelnici zavzele nove prvine. Rokol je na primer, da mora biti v razpredelnici poleg cinka neka kovina, ki je podobna aluminiju, ki ima gostoto 5,9 ter taka in taka svojstva.

Pretekla so štiri leta in po vsem svetu je šla novica: našli so kovino, ki je podobna aluminiju. Njena gostota je bila natančno taka, kakor jo je napo-

vedal Mendelejev, namreč 5,9. To kovino so imenovali galij.

Na osnovi svoje razpredelnice je napovedal Mendelejev vnaprej še tri prvine: skandij, germanij in polonij.

Tako je dala znanost ljudem razpredelnico, s katero so vnaprej določili obstoječe, a še ne odkrite kemične prvine.

Ali ne bi bilo mogoče tudi rastline razvrstiti v takšno razpredelnico? Da. To se je že zgodilo.

Dolga stoletja so učenjaki marljivo zbirali rastline v zbirke in herbarije, proučevali njihove oblike, risali njihove liste, vejice, plodove, cvetove, stebila, korenine, jim dajali imena in sestavljali zanje sezname ter inventarje. Natančno so orisali barbo vsakega cveta, obliko semena, ustroj lista, višino stebila, zapisovali vse mogoče podrobnosti: ali je plod gol ali odet, ali so na zrnu lise in pege ali jih ni.

To delo so opravljali učenjaki za zalogo, za prihodnost. Niso natančno vedeli, ali bodo kdaj njihovi podrobni zapiski prišli prav in za kaj bodo prišli prav, ali bodo kdaj komu potrebne vse

zate rezice, pegice in vlaknenca. V knjižnicah so se kakor plasti premoga kopičile debele knjige in atlasi, tako veliki, da pokrijejo celo mizo. Končno pa je le prišel dan, ko je bilo treba spraviti na dan te zaklade, ki jih je bila nakičila znanost, in jih prisiliti, da delajo za nas, kakor kopljemo premog zato, da dela za nas.

Akademik Vavilov je razvrstil v razpredelnico sto in sto vrtnih in poljskih rastlin. Za vsako rastlinsko družino je sestavil posebno razpredelnico, ki upošteva vse značilnosti posameznih rastlin. Kakor v razpredelnici Mendelejeva, je bilo tudi v tej razpredelnici nekaj praznih mest, to je mest za rastline, ki jih botaniki še niso odkrili.

Iz razpredelnice je razvidno, kakšne rastline je mogoče najti in kakšnih ni mogoče najti. Modre vrtnice na primer ni nikjer v narodi, kajti zanjo v razpredelnici ni prostora. A graha z rumenimi cveti in fižola z rdečimi še nismo našli, morata pa nekje biti in ju moramo najti. Zanju sta v razpredelnici prazni mesti, kakor so pri mizi prazni prostori za goste, ki so se zakasnili.

Oglejmo si zadevo natančneje! Na posamezni razpredelnici je cela rastlinska družina. Na tej razpredelnici je na primer grah z vsem svojim sorodstvom; tu so grašek, fižol, soja, grašica, detelja, nemška detelja itd.

Nekatere med temi rastlinami imajo tudi podvrsto z rumenimi cvetovi. V razpredelnici so v stolpcu z nadpisom „rumena barva cveta“ križci pri graščici, grašku, nemški detelji in detelji. Pri grahu pa križca ni, v stolpcu je prazno mesto. To mesto bo popolneno, ko najdemo podvrsto graha z rumenimi cveti. Če so pri njegovih sorodnikih podvrste z rumenimi cveti, jo moramo najti tudi pri njem.

Drugače je z vrtnico. Med njenimi sorodniki ni podvrst z modrimi cvetovi. Takega pojavnosti ni nikjer v njihovem rodu. Zato učenjaki ne iščejo modre vrtnice.

Toda za poljedelca ni tako važno, ali je cvet kake rastline rdeč ali moder. So važnejša svojstva: ali prenaša rastlina mraz ali ne, ali daje obilen sad ali dobro prenaša sušo ali slabo.

Ta svojstva predvsem zanimajo raziskovalce, lovce na rastline.